

Z OSLA NA RAMO - BISAGA

SPOMIN NA VČERAJ, UPORABNOST ZA JUTRI

Jakob Turk, 8. b
Timoty Zonta, 8. b
Dea Pečar, 8. b
Sebastjan Baša, 7. b
Enej Rušt, 7.b

OŠ Elvire Vatovec Prade
Pobeška cesta 52, 6000 Koper

Mentorica: Nina Verbič Pacek

Sveti Anton, januar 2019

ŠOLA: Osnovna šola Elvire Vatovec Prade, Pobeška cesta 52, 6000 Koper

Tel: 05 611 50 31

Fax: 05 653 2039

e - mail: o-prade.kp@guest.arnes.si

NASLOV RAZISKOVALNE NALOGE: Z OSLA NA RAMO – BISAGA

Avtorji:

1. Jakob Turk, 8. b
2. Timoty Zonta, 8. b
3. Dea Pečar, 8. b
4. Sebastjan Baša, 7. b
5. Enej Rušt, 7.b

Mentorica: Nina Verbič Pacek, prof. slovenščine

Povzetek:

Naša naloga je bila izdelati spominek našega kraja. Naš kraj ne spada med znane turistične destinacije naše občine, zato smo se odločili, da bomo poskušali to dejstvo spremeniti s pomočjo našega izdelka. Iskali smo proizvod, ki bi povezoval preteklost s sedanjostjo. Za to področje so bile zelo značilne šavrinke, ženske, ki so s pomočjo oslov v svojih torbah (bisagah) tvorile izdelke iz notranjosti Istre v Trst in nazaj. V seminarski nalogi smo predstavili, kaj vse smo o turističnem delovanju našega kraja izvedeli in kako smo se lotili ideje. Nato smo podrobno predstavili, kako smo se lotili krojenja in šivanja ter tiskanja bisag. V nadaljevanju smo opisali tudi možnosti uporabe in pomen takšnega proizvoda. Pomembno se nam je zdelo, da smo vzeli nekaj iz naše preteklosti in jo ponovno uporabili v sedanjosti. V današnjem svetu plastike se nam je zdela ideja bisage, kot uporabne vreče narejene iz blaga, odlična. Na koncu smo predstavili tudi načine trženja našega izdelka na dveh prireditvah v letošnjem šolskem letu ter opisali vse spremljajoče dejavnosti, ki bodo pripomogle k boljši predstavitvi.

Ključne besede: turistični spominek, Sveti Anton, šavrinka, bisaga, trženje

UVOD	4
NAREDITI TURISTIČNI SPOMINEK	5
SV. ANTON	5
ZGODOVINA SV. ANTONA	6
SVETI ANTON IN TURIZEM.....	6
SPOMENIK	6
CERKEV	7
KOLESARSKA POT K1 – PO DEŽELI REFOŠKA	8
STARA ŠOLA	8
KAKO SMO DOBILI IDEJO	9
ŠAVRINKA	10
IZDELALI BOMO BISAGO	11
BISAGE VČASIH.....	11
KROJ	11
POTISK	13
IZDELAVA BISAGE	15
TISKANJE.....	16
ZAKAJ RAVNO BISAGA	19
VEZ S PRETEKLOSTJO	19
UPORABNOST	20
EKOLOŠKI VIDIK	20
TRŽENJE.....	21
KOPER NA DLANI.....	21
PRIREDITEV OB 120 OBLETNICI STARE ŠOLE IN PETI OBLETNICI NOVE	22
ZAKLJUČEK	23
VIRI IN LITERATURA	24

UVOD

Spominki so nekaj, kar človek kupi, da kraja, ki ga je obiskal, ne bi nikoli pozabil. Niso pa pomembni le kraji, predvsem so pomembni občutki in doživetja, ki nas vežejo na določen kraj.

Sveti Anton je vas v zaledju Kopra. Nič posebnega, vas kot vse druge. Tudi turistično še ni razvit. Zato smo hoteli narediti nekaj, da to spremenimo. Želeli smo pokazati starejšim, da je naš kraj poln zanimivosti, poln zgodovine in da je ne smemo pozabiti, ampak jo moramo prenesti naprej in v svet.

Kako torej izdelati spominek, ki bi po eni strani predstavljal našo vas, našo zgodovino, pokazal na naše vrednote in naše želje za prihodnost?

Ko smo po vasi spraševali, kaj bi izpostavili kot značilnost naše vasi, so krajani pripovedovali o šavrinkah, ženskah, ki so s svojim trdim delom reševale svoje domače in pripomogle k zaslužku. Na oslih so v velikih vrečah, bisagah, tovorile svoje izdelke in jih dneve in dneve prevažale iz Istre v Trst in spet nazaj.

In to je tudi ideja za naš spominek – bisaga. S pridihom zgodovine, v sodobni obliki, z dodatki potiska in tematiko naše vasi. V spomin vsem ženskam, ki so naš kraj izoblikovale, vsem ženskam, ki so z neverjetno voljo pokazale, da lahko s trdim delom dosežemo več. Preplet preteklosti z uporabnostjo v prihodnosti. Popolna!

NAREDITI TURISTIČNI SPOMINEK

Naša naloga v okviru projekta »Turizmu pomaga lastna glava« je bila narediti turistični spominek našega kraja. Raziskati in razmisliti smo torej morali o dveh stvareh: o našem kraju ter o tem, kaj turistični spominek sploh je in kakšen bi bil primeren za našo nalogo.

Naša šola je podružnica osnovne šole Elvire Vatovec Prade in se nahaja v vasi Sveti Anton. Razmišljali smo, da bi kot »naš kraj« vzeli širše šolsko območje ali celo območje mestne občine Koper pod katero spadamo, saj Sv. Anton ni ravno znan po turizmu. Za razliko od ostalih vasi, ki so znane po kulinariki (Kubed), vinski fontani (Marezige), oljarstvu (Krkavče) in vinarstvu (Šmarje), Sveti Anton ni ravno turistična destinacija, vendar smo razmišljali, da bi lahko tudi mi naredili nekaj, da se to spremeni.

SV. ANTON

Sveti Anton je prostrano naselje s številnimi zaselki na pobočju hriba Jazbine ter na slemenu in pobočju Marežganskega hriba v mestni občini Koper. Jedro naselja je ob župnijski cerkvi svetega Antona puščavnika, po katerem je vas tudi dobila ime, v njeni okolici pa se nahajajo tudi združni dom, igrišče, gostilna, pokopališče ter trgovina. Po vojni so ga preimenovali Pridvor, zdaj pa ima ponovno prvotno ime.

Skupna velikost vasi je 7,06 kvadratnih kilometrov in ima okoli 1.970 prebivalcev. Leži na nadmorski višini 123 metrov, sestavlja pa jo 21 zaselkov.

ZGODOVINA SV. ANTONA

Zanimivo se nam je zdelo, da smo v knjigah našli zelo stare omembe našega kraja, ki ima pestro in zanimivo zgodovino, vendar se tega turistično sploh ne promovira.

Arheologi so na Kortini, nekoliko nad vasjo, kjer je bilo staro naselje, odkrili prazgodovinsko grobišče ter ostanke iz ilirske in zgodnjelovanske dobe. Kraj z imenom S. Antonio de la corte je naveden že leta 1525 na zemljevidu Pietra Coppa. Že od šestnajstega stoletja sta na tem območju imeli svoja posestva koprski plemiški družini Petronio in Tacco, zemljo pa so jim obdelovali koloni.

SVETI ANTON IN TURIZEM

Mestna občina Koper se zaveda pomena turizma in svoji spletni strani lahko najdemo tudi zavihek za naslovom »Turizem«, kjer lahko posameznik poišče različne dejavnosti, ki jih mestna občina ponuja: od možnosti nastanitev, istrske gastronomije (vinarjev in vinskih kleti, oljkarstva, gastronomskih prireditev), naravne, kulturne in sakralne dediščine, različnih tematskih poti ter različnih možnosti za šport in rekreacijo.

Na spletni strani smo poiskali, na kakšen način in s čim občina sploh promovira našo vas. Našli smo tri omembe: spomenik padlim NOB, cerkev Svetega Antona pod zavihkom sakralni turizem, vas pa je omenjena tudi kot ena od postojank kolesarske poti.

SPOMENIK

Pod cerkvijo stoji spomenik Istri, ki je tudi ena od znamenitosti našega kraja. Spomenik je nastal leta 1970 in stoji na travnati ravnici, med šolo in cerkvijo, nasproti zadružnega doma v Sv. Antonu. Gre za spomenik padlim v NOB in drugim žrtvam fašističnega nasilja. Naredil ga je Jože Pohlen.

Spomenik sestavlja 4 m visok, trapezoidno oblikovan kamniti blok, v središču najdaljše širine izdolbena vdolbina, iz katere se v obliki žarkov razširjajo tanki žlebovi.

CERKEV

Cerkev je najstarejša zgradba v vasi Sv. Anton in bila je zgrajena leta 1567, letos bo tako dopolnila 452 let. Sedanji župnik, oče Franc Prelec, nam je tudi povedal, da je župnija tukaj nastala že leta 1582, ko je bilo to območje pod beneško republiko.

Stoji na manjši vzpetini ter ima zvonik, ki je visok 28,97 metrov, gradili pa so ga na polovici 19. stol.

Prvotna cerkvena stavba, ki je nastala iz razširjenega oratorija, je imela tri oltarje, ki so stali nasproti vhoda in so bili posvečeni sv. Roku, sv. Antonu Puščavniku ter sv. Janezu Krstniku.

V 17. stoletju so cerkev razširili, tako da so sezidali glavno kapelo in vanjo postavili oltar sv. Antona Puščavnika s Carpacciovo sliko, preostala dva oltarja pa sta ostala prislonjena na stenah ladje. Ker se je v 19. stoletju za pomembno in znano sliko nenadoma izgubila vsaka sled, so leta 1925 so vanjo postavili sliko Sv. Antona

puščavnika, delo slikarja Ermenegilda De Troya.

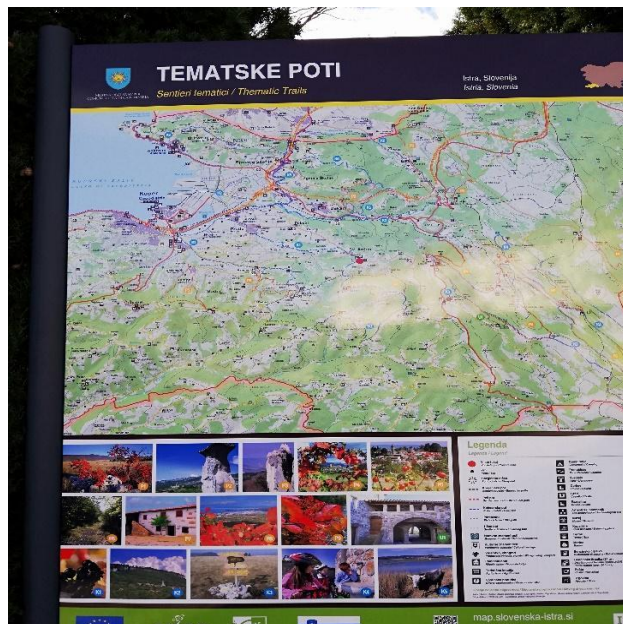
Oltar, ki stoji pred njo, je narejen iz oljčne korenine, ki je stara več kot 600 let. V notranjosti je tudi kropilni kamen iz leta 1674, zakristijo pa krasi glagolski napis iz leta 1567, ki potrjuje nastanek cerkve.

Poleg cerkve stoji zvonik, okoli nje pa je nekoč bilo pokopališče, ki so ga kasenje prestavili nekaj sto metrov nižje ob cesti.

KOLESARSKA POT K1 – PO DEŽELI REFOŠKA

KOPER – PRADE – BONINI – GREGORIČI – SVETI ANTON – KAVALIČI – LOPAR – POPERTE – TRSEK – KOZLOVIČI – TRUŠKE – BORŠT – MAREZIGE – MONTINJAN – VANGANEL – KOPER

Pot se vije iz kopra po kolesarski stezi mimo podjetja Vina Koper do Prad, od tam pa se začne vzpenjati mimo Boninov in Gregoričev vse do Svetega Antona (pod od Prad do Svetega Antona spada tudi v naš šolski okoliš). Pot se vije naprej mimo Kavaličev, Loparja, Popeter, Trseka in Kavaličev, ter mimo Boršta čez Marezige, ter nato od spet navzdol mimo Montinjana v Vanganel in Koper.

V Svetem Antonu v vasi je tudi velik reklamni pano, ki prikazuje možnosti kolesarjenja in pohodov v okolici.

STARA ŠOLA

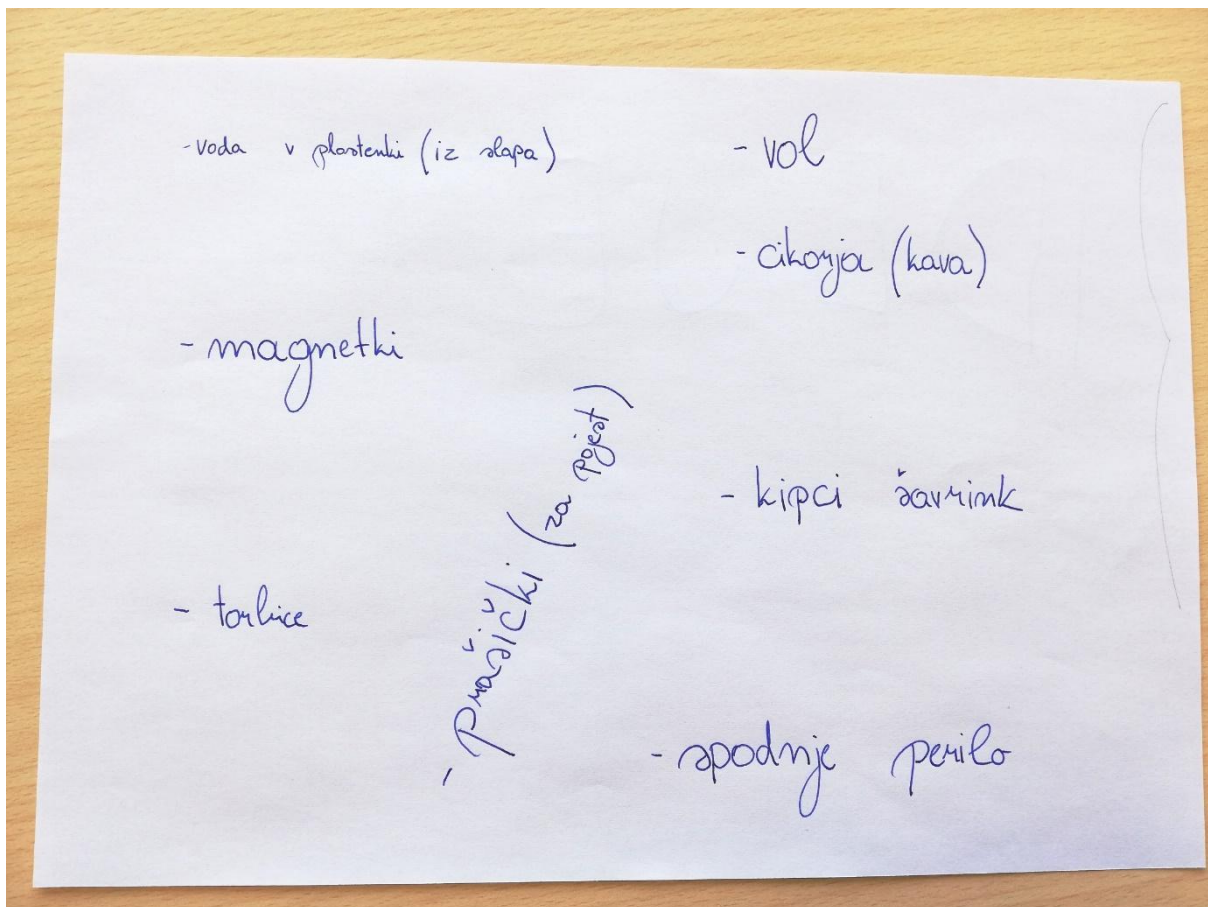
Kot zanimivost, ki je v turistični organizaciji ni mogoče zaslediti, smo želeli izpostaviti tudi staro šolo, iz leta 1899. Pred tem so imeli učenci pouk v prostorih župnišča (prvi šolski prostori v vasi so stari celo preko 150 let). Stara šola, ki bo letos praznovala 120 obletnico je bila tudi ena prvih šol na območju koprške občine.

Danes se pouk izvaja v novejši šoli, ki se nahaja nasproti stare, ta pa je danes spremenjena oziroma prenovljena v hišo kulture in namenjena umetnosti. V njej izvajajo lutkovne delavnice kamišibaja, gledališke delavnice in likovne delavnice.

KAKO SMO DOBILI IDEJO

O idejah smo se pogovarjali veliko časa in jih imeli zelo veliko, seveda pa nismo mogli vseh uresničiti; nekatere niso prišle v poštev, spet druge pa so bile nezanimive.

Veliko smo razmišljali tudi o tem, kaj je dober turistični spominek, kaj bi mi kupili, če bi šli nekam na dopust.

Da bi več izvedeli o turističnih spominkih sta dva učenca 8. b razreda (Timoty in Dea), odšla na Turistično informacijski center v Koper (TIC), da bi poizvedeli več o tem. Tam sta izvedela, da se najbolj prodajajo magneti, kipci (npr. solinarke) in razglednice. Razmišljali smo, da bi se naš spominek navezoval na neko dejavnost povezano z našo vasjo.

Učiteljica nam je povedala, da so na predavanju poudarili, kako se zadnjih letih razvija gastronomski turizem. Tema se nam je zdela zelo zanimiva, zato je učenec 7.b (Enej) dobil idejo, da bi izdelali kavo iz cikorije in ječmena (saj o tem poje istrska pesmica *Moja mati čuha kafe*). Na žalost smo na koncu ugotovili, da kljub pesmi takšna kava sploh ni značilna samo za naš kraj, kot smo sprva mislili, povrh pa smo se še naučili, da so jo v naše kraje prinesli Pruski vojaki.

Ker nam je ideja s kavo vzela precej časa (in tudi nekaj volje), smo nato prišli do ugotovitve, da potrebujemo pomoč in smo odšli povpraševat po vasi (vsak od nas po svojem delu vasi ali zaselku), da bi kakšno idejo dobili od sovaščanov. Vprašali smo starejše vaščane, sosede, sorodnike (predvsem »nonote in none«) o tem ali vedo kaj o kulturi in značilnostih našega kraja, o tem, kaj bi bilo za naš kraj še posebej značilno. Med povpraševanjem smo najpogosteje zasledili besedo Šavrinca. Ker se nam ideja kipca šavrinke ni zdela ravno primerna, saj bi kipec

le nabiral prah na polici (sami takšnega spominka zagotovo ne bi kupili), smo poskušali razmišljati v drugo smer. Pregledali smo različne knjige o Šavrinkah na našem območju, ki nam jih je dala učiteljica in iskali ideje za naš spominek.

ŠAVRINKA

V knjigi Šavrinka smo izvedeli, da se je v obdobju od konca 19. stoletja do druge svetovne vojne na območju višjega dela koprskega zaledja razvila dejavnost preprodavanja različnih izdelkov. S tem so se ukvarjala najrevnejša dekleta in žene iz notranjosti slovenske in hrvaške Istre. Šavrinka je bila zelo delovna ženska. Glede na tradicijo svojega dela so se Šavrinke med seboj razlikovale. Obstajale so jajčarice (prodajale jajca), krušarice (peklo domač kruh in ga nosile prodajat skupaj s sadjem in zelenjavo), mlekarce (tovorile mleko), perice, ki so iz mest nosile domov perilo, da so ga lahko prale in kolačarice, ki so na šagrah prodajale sladkarije.

Na območje Svetega Antona so prevladovale jajčarice, mlekarice in perice. Ker z jajci mlekom ali s pranjem nismo znali poiskati ideje za spominek, smo iskali v smeri Šavrinke naprej.

Prebrali smo, da so bile oblečene v dolga krila, na glavi so imele ruto, na njej pa »plenjer«, posebno košaro. Šavrinka je pot opravila v družbi ali sama, ob njej pa je bil osel, na katerem so imele bisage. To so bile velike platnene vreče pravokotne oblike, z dvema žepoma na vsaki strani, v katere so Šavrinke zlagale svoje blago in ga tovorile po Istri.

In od tod izhaja tudi naša ideja za spominek – bisaga.

IZDELALI BOMO BISAGO

V trenutku, ko smo se odločili za izdelavo bisage, smo vedeli, da bo naša bolj »moderna«. Da pa bi lahko naredili sodobno različico, smo morali najprej ugotoviti, kakšne so bile včasih.

BISAGE VČASIH

Najprej smo se učenci (Timoty, Jakob, in Dea) odločili poiskati vse, kar o bisagah najdemo v knjigah in na spletu. Spoznali smo, da so pod bisage poimenovali torbe narejene iz platna ali jeansa, ki so jih Šavrinke zašile tako, da so dolg kos platna prepognile na dveh koncih in vse skupaj zašile, da sta na ta način sta nastala dva žepa. Bisaga je od vseh Šavrinskih pripomočkov premogla največjo nosilnost jajc, vanjo so lahko naložile do 1500, zato je niso nosile na glavi ampak so jih obesile na osla. Da se jajca med potjo niso premikala, so okrog njih trdno potisnile slamo.

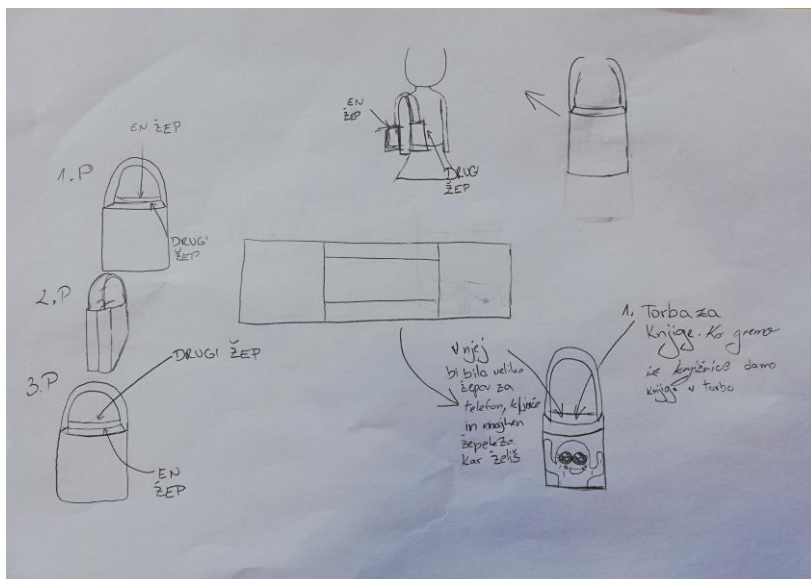
Bisage se danes uporabljajo kot popotne torbe, narejene pa so predvsem iz usnja in umetnih materialov. Največ jih uporabljajo motoristi in kolesarji.

KROJ

Danes bisage v obliki kot so jih izdeloval včasih, predvsem zaradi njihove velikosti, ne bi bile uporabne, vendar smo se vseeno želeli nekako približati originalu oziroma vsaj izhajati iz njega. Zato se je učiteljica dogovorila z gospo Mirelo Udovič, ki nam je prinesla prave bisage, stare več kot 120 let, ki jih imajo v njihovi družini že več generacij. Te so bile izdelane iz starega rumenega jeansa, ki ga danes v Sloveniji ni več mogoče kupiti.

Na velike liste smo previdno obrisali kraj bisage, zato da bi ga kasneje preoblikovali in pomanjšali. Učenka 6. c razreda (Julija), ki zelo rada riše in oblikuje različne tekstilne izdelke, se je ponudila, da nam nariše kraj.

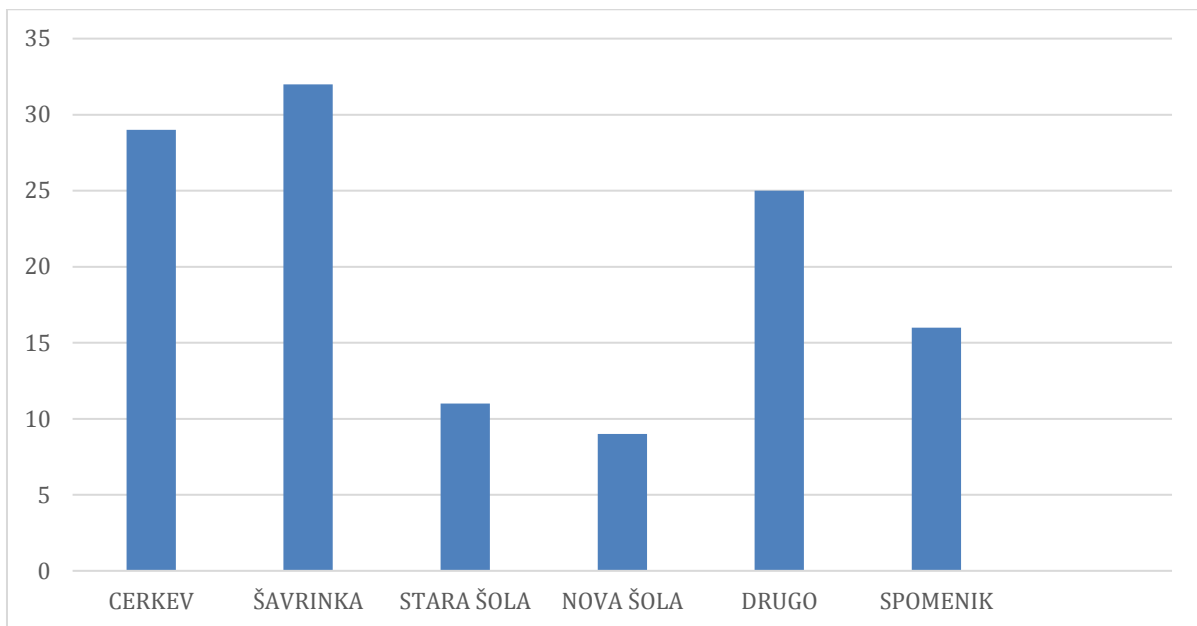

Odločili smo se, da bi obdržali obliko same bisage. Izdelali bi torej torbo iz enega kosa blaga, ki ima na vsaki strani po en žep. Pas mora biti dovolj dolg, da si damo lahko torbo preko ramena, hkrati pa dovolj kratek, da jo lahko držimo tudi v roki. Na vrhu vsakega žepa bi vdělali vrvič, da bi se žep lahko zatislil. Za razliko od klasične bisage, ki je imela sredinski del enako širok kot oba žepa (saj je sredinski del potekal čez oslovski hrbet), bi bila naša bisaga v sredinskem delu ožja, da bi jo lahko nosili na rami.

POTISK

Šavrinkina bisaga je bila enobarvna, mi pa smo želeli narediti korak naprej. Strinjali smo se, da si ne želimo imeti pusto praznih bisag, zato smo se odločili, da jih potiskamo. Poleg tega smo hoteli, da bi naš izdelek ljudi resnično spominjal na naš kraj. Potiskati smo jih hoetli z nekim motivom značilnim za Sveti Anton ali njegovo okolico. Seveda pa je bilo idej za sliko veliko in ker se nismo uspeli dogovoriti, katero sliko naj natisnemo, smo med učenci šole izvedli anketo. Nekaj idej smo jim pripravili sami, nekaj (žal večinoma precej neumnih in neuporabnih, saj so predlagali razne super junake ter pevce in igralce) pa so dali tudi ostali učenci po hodnikih.

Spodnji graf prikazuje, do kakšnih rezultatov smo prišli in kako smo se na podlagi tega odločili.

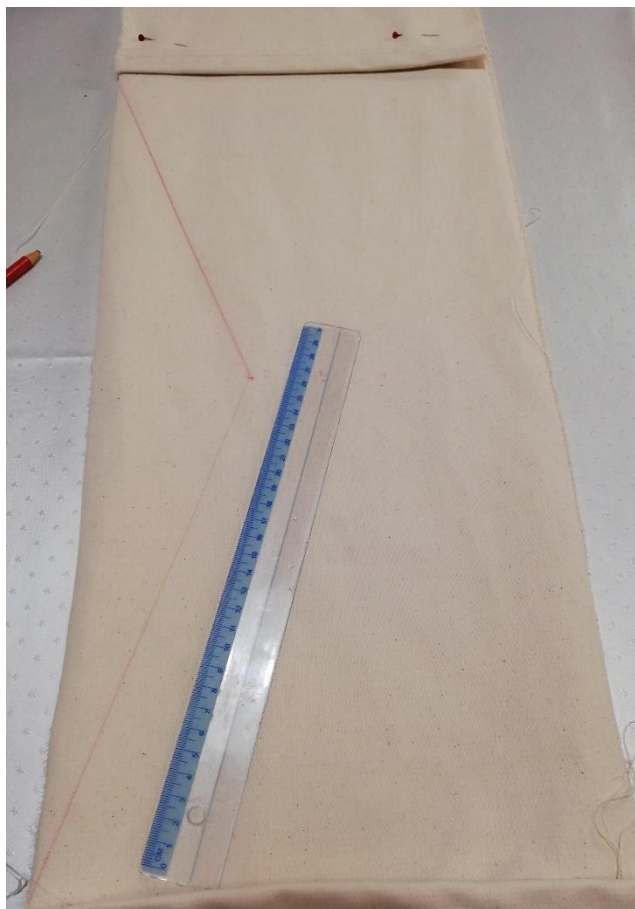
Na podlagi teh rezultatov smo se odločili, da bomo potisnili na eno stran bisage motiv šavrinke, na drugo stran pa cerkev Svetega Antona.

Učiteljica likovnega pouka se je ponudila, da z nekaterimi učenci 6. c in 7. b razreda nariše oba izbrana motiva. Na podlagi slik, ki smo jih našli na internetu, so učenci risali stilizirane slike, ki bi se jih kasneje dalo izrezljati in natisniti na blago.

IZDELAVA BISAGE

Naslednji korak je bil izbira blaga. Tu smo imeli precej težav. Pomagala nam je učiteljica

Orjana, ki je v življenju že večkrat šivala podobne stvari. Povedala nam je, da se bomo pri izbiri blaga najbolj približali originalu, če izberemo gosto tkano platno ali bombaž, kot možnost smo dali tudi lan. Blago je moralo biti namreč dovolj močno, da bi preneslo težo stvari, ki bi jih vanjo zložili.

Učiteljica je poklicala in obiskala okoliške trgovine z blagom ter prišla do ugotovitve, da je material zelo drag. Na koncu se nam je le uspelo dogovoriti v eni izmed trgovin v Kopru (Mala metraža), kjer je bila gospa

zelo prijazna, saj nam je poiskala in nabavila točno takšno blago, kot smo ga potrebovali, poleg tega pa nam je pripravila tudi cenovno zelo ugodno ponudbo, za kar smo ji bili zelo hvaležni.

Sledilo je še krojenje in šivanje. Za prvo bisago nam je priskočila na pomoč še ena od "non", saj po pravici povedano nihče od nas ni vedel kako in kaj, naslednje bisage pa so že pridno začeli izdelovati učenci 6. c razreda s pomočjo učiteljice likovnega pouka.

TISKANJE

Zadnja faza naše izdelave je bila tiskanje motivov bisage. Za prvo bisago je motiv za potisk pripravil učenec sedmega razreda, ostale grafike pa pripravljajo šestošolci. Izbrana dva motiva je prerisal na linolej in s posebnimi nožki sliko izrezljal. Delo je bilo zelo zamudno, saj nismo želeli, da bi bila slika okoli šavrinke in cerkve črna, zato je moral izrezati tudi celotno ozadje.

Sledilo je samo tiskanje. Najprej seveda poskusno, na papir, nato pa še na bisago.

In nenazadnje smo imeli v rokah končni izdelek – bisago, spominek iz Svetega Antona.

Ter še na “živem modelu”:

ZAKAJ RAVNO BISAGA

Bisaga nam je padla v oči zaradi več razlogov. Prvi je bil njena vez s preteklostjo, drugi njena uporabnost in tretji ekološki vidik.

VEZ S PRETEKLOSTJO

Že v začetki se nam je zdela zanimiva ideja, da bi izdelali nekaj, kaj bi povezovalo preteklost s sedanostjo. Marsikaj, kar so uporabljali naši »nonoti«, je šlo namreč v pozabo, stvari, ki jih imamo danes, pa so slabše ali pa kako drugače okolju škodljive. Poleg tega bi na ta način košček preteklosti prinesli v sedanost in ga s tem rešili iz pozabe.

Bisage so v bistvu vreče, ki imajo posebno obliko zaradi svoje dvojnosti in kot takšne danes (še) niso toliko v uporabi (čeprav bi po našem mnenju lahko bile). Ugotavljali smo, da sploh ne bi bilo težko nositi izdelkov v takšni torbi, ki bi so jo dali čez ramo in bi imela dva žepa, ne samo enega, kot jih ima večina naših. In tu smo že pri drugi točki, njeni uporabnosti.

UPORABNOST

Pri uporabnosti smo se najprej pogovarjali o njeni velikosti. Zavedali smo se, da tako velike, kot so jih imele šavrinke, nam ne bi prišle v poštev, saj kot je rekel eden od učencev (Enej): »Mi nismo osli!« Izdelati smo morali nekaj manjšega, čeprav smo se zavedali, da se bo s tem zmanjšala tudi njena uporabnost.

Predstavljali smo si, da bi takšno moderno bisago ljudje lahko uporabljali za dnevne nakupo v trgovini. Bisago se da zložiti v majhen pravokotnik, ki ga lahko damo v žep ali v torbico, potem pa jo raztegneš, ko moraš vanjo zložiti svoje nakupe. Kjub temu da na prvi pogled ne zgleda ravno velika, smo ugotovili, da lahko vanjo spraviš kar precej, sploh zato, ker ima žep na vsaki strani (kot bi imel dve nakupovalni vrečki).

Bisaga je uporabna tudi za obisk knjižnice, saj lahko vanjo pravimo kar nekaj knjig.

Poleg tega jo lahko nosimo na rami ali pa v roki, saj je roč ravno prav dolg, da jo lahko uporabljamo na oba načina.

EKOLOŠKI VIDIK

Danes vsak dan po poročilih poslušamo, kako je pomembno, da skrbimo za svoje okolje. Čeprav se nam zdi, da sami ne prispevamo veliko, vsako dejanje šteje. Slovenija je s prvim januarjem 2019 ukinila brezplačne plastične vrečke, zato smo razmišljali, da bi bil naš spominek še kako primeren. Je ekološki, narejen iz platna in primeren za večkratno uporabo. Je trpežen in zelo močan, tako da prenese tudi večje obremenitve. Hkrati bi ljudje, ki bi si izbrali naš spominek zaradi grafike, ki prikazuje naše okolje, glas o naši vasi ponesli v svet, saj bi jo ob vsaki uporabi zagotovo opazilo precej ljudi.

TRŽENJE

Na koncu smo morali razmisliti tudi kje in kako bi naš izdelek tržili. Izdelava bisage se je izkazala za precej zahtevno. Najprej zaradi blaga, ki je moralo biti dovolj močno, da lahko nosi težo različnih izdelkov, zaradi česar gre šivanje zelo počasi. Učenec je v povprečju porabil za šivanje ene bisage dobrih 6 ur. S tem delo sploh ni končano, saj je potrebno vsako bisago tudi ročno potiskati, kar zaradi potrebne natančnosti (če uničiš potisk je uničena bisaga) spet vzame kar nekaj ur. Poleg tega je težava tudi sam material, ki ga je potrebno nabaviti in ki, kljub ugodnemu dogovoru, vseeno ni poceni.

Na podlagi vseh teh podatkov smo se usedli z učiteljico in ravnateljico ter se dogovorili o dovoljenih stroških in nadaljnjem delu. Dogovorili smo se, da bomo bisage izdelovali dvakrat. Prvi del smo začeli že v januarju (ok. 15 bisag) in jih bomo potiskali z motivi cerkve Svetega Antona in šavrinke (tako kot je bilo predstavljeno zgoraj). Na drugo polovico, ki jih bomo dalali proti koncu šolskega leta, pa bomo poleg šavrinke dodali motiv stare šole, ki bo letos praznovala svojo 120 obletnico.

Za takšen način dela smo se odločili, ker bomo bisage predstavili na dveh prireditvah. Na prvi, Koper na dlani, ki je namenjena temu, kar smo v osnovi predvideli, torej promociji našega kraja, ter na prireditvi ob obletnici naše šole, za katero bomo izdelali bisage prirejene potrebam šole.

KOPER NA DLANI

Mestna občina Koper vsako leto organizira prireditev, kjer se predstavijo krajevne skupnosti, ki delujejo znotraj nje. Naš šolski okoliš je del dveh krajevnih skupnosti: Pobegi-Čežarji ter Sveti Anton. Obe skupnosti sta polno delujoči, večkrat letno (ob vseh pomembnejših praznikih) prirejata predstave, razstave in druge dogodke, na katerih sodeluje tudi naša šola.

Prireditev, ki se bo letos odvijala 18. 5. 2019 v centru Kopra, bo izvrstna priložnost, da preko krajevnih skupnosti našega kraja pokažemo spominek, ki ga lahko po eni strani uporabljamo v vsakodnevem življenju, hkrati pa je to lep spomina na našo preteklost in na kraje iz katerih prihajamo. Učenci 8. b razreda se bodo razdelili v manjše skupine in si časovno razdelili prisotnost na prireditvi, tako da bo ves čas prireditve prisoten nekdo od njih. V pripravi so plakati, na katerih bo prikazano, kako smo bisage izdelovali, ena od učenk pa bo oblečena v šavrinško nošo in s tem prikazovala pomen tradicije tudi v današnjem času.

Za bisage bomo pobirali prostovoljne prispevke za šolski sklad.

Poleg bisag bomo delili tudi turistične zgibanke o Svetem Antonu, ki jih pripravljajo učenci 7. b razreda.

PRIREDITEV OB 120 OBLETNICI STARE ŠOLE IN PETI OBLETNICI NOVE

V novembru 2019 bomo imeli slavnostno prireditev ob 120 obletnici stare šole in 5 obletnici nove šole Svetega Antona, prav tako pa bo potekala hkrati tudi 110 obletnica poslopja matične šole v Pradah in 155 obletnica ustanovitve matične šole.

Na prireditvi bomo imeli stojnice, kjer bomo predstavljali svojo šolo in svoj kraj, ena od stojnic pa bo namenjena tudi našemu spominku. Poleg plakatov, ki bodo prikazovali naše delo, in učencev, ki bodo oblečeni v narodno nošo, bomo imeli zgibanke o kraju, ter reklamno videoprojecijo o Svetem Antonu. Učenci 7. b razreda s pomočjo učiteljice angleščine že snemajo predstavitveni video, v katerem bodo v angleškem in slovenskem jeziku predstavili posebnosti in znamenitosti naše vasi.

Za bisage bomo pobirali prostovoljne prispevke za šolski sklad.

ZAKLJUČEK

V seminarski nalogi smo se ukvarjali predvsem s turističnimi znamenitostmi našega kraja in s tem, kako bi te znamenitosti spremenili v nek trajni spominek, ki bi ga lahko posameznik odnesel s seboj domov, ki bi ga lahko še naprej uporabljal in ki bi nekako »širil glas« o našem kraju.

V začetnem delu smo se ukvarjali predvsem z našim krajem, njegovo zgodovino ter turističnimi znamenitostmi. V nadaljevanju jedra smo opisali izdelovanje in nastanek bisage, na koncu pa smo še predstavili načine trženja.

Z idejo o bisagah smo dosegli vse to, kar smo si v začetku zadali. Bisage so uporabljale že šavrinke in s tem smo vzeli nekaj iz preteklosti ter jo spremenili v neko danes bolj uporabno in moderno obliko. Naša bisaga ni spominek, kar bi postavili na polico in na katerem bi se nabiral prah, ampak je nekaj, kar lahko uporabljamo vsak dan. Poleg tega z njim pomagamo tudi z ekološkega vidika, saj lahko ljudje odidejo po nakupih namesto s plastičnimi vrečkami z našo bisago. Zaradi potiska lahko tudi drugi ljudje vidijo, da je bisaga spomin na šavrinke in Sveti Anton in s tem tudi sama bisaga dela reklamo sebi in našemu kraju.

S svojim delom smo zelo zadovoljni, saj smo videli, da lahko tudi sami nekaj naredimo za razvoj našega kraja. V prihodnosti razmišljamo, da bi v sodelovanju s Hišo kulture kot popoldansko dejavnost uvedli tudi šivanje in bi v medgeneracijskem duhu s pomočjo »non in nonotov« izdelovali naše bisage še naprej ter jih predstavljali na raznovrstnih prireditvah v občini ter s tem povečali obisk turistov ter razvoj turizma tudi v naši (še ne turistični) vasi.

VIRI IN LITERATURA

- *Istra : Cres, Lošinj : [zgodovinsko-umetnostni vodnik : zgodovina in kultura 50 istrskih občin]*. Trieste : Bruno Fachin, cop. 2004
- Pucer, Alberto. *Popotovanje po Slovenski Istri*. Koper: Libris, 2005
- *Šavrinka / zbrali in uredili Ingrid Celestina in Suzana Todorović*. Koper : Libris, 2017
- *Šola Prade nekoč in danes : zbornik prispevkov ob 100-letnici šolskega poslopja in 145-letnici ustanovitve šole / [uredila Vlasta Beltram ; fotografsko gradivo Osnovna šola Elvire Vatovec ... et al.]*. Prade, Osnovna šola Elvire Vatovec, 2009
- Spletna stran mestne občine Koper: <https://www.koper.si/sl/>
- Spletni članek: Bogata zgodovina zaledja: 450 let cerkve Sv. Antona Puščavnika; na spletni strani ekoper: <https://www.ekoper.si/koper/bogata-zgodovina-zaledja-450-let-cerkve-svetega-antona-puscavnika/>
- Spletna stran Wikipedija o bisagi: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Bisaga>
- Spletna stran Wikipedija o šavrinki: <https://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%A0avrinke>
- Slike so delo in last učencev in učiteljev OŠ Elvire Vatovec Prade

PRILOGA 1

OKVIRNA VSEBINA IN STRUKTURA PREDSTAVITVE TURISTIČNEGA PROIZVODA NA TURISTIČNI TRŽNICI

Na turistični tržnici bomo stojnico spremenili v hišo šavrinke, na kateri bomo predstavili naše bisage. Poleg bomo imeli maketo osla, na katerega bomo postavili bisago, kot so jo imele šavrinke nekoč. Nekateri učenci bodo oblečeni v tradicionalne noše, ostali pa bodo moderno oblečeni in s tem prikazovali prehod iz preteklosti v sedanjost in rabo bisage nekoč in danes. Učenci bodo prikazovali uporabnost bisage, na plakatih bomo imeli predstavljeno pot izdelave našega spominka, delili bomo tudi turistične brošure o našem kraju. Hkrati se bo vrtela multimedijška predstavitev/reklama o Svetem Antonu in njegovi okolici. Učenci bodo v narečju uprizarjali odlomke iz življenja šavrinov in na hudomušen način predstavljali idejo o našem spominku.